



Monumentnummer*: 469365

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 19 januari 1994
Kadaster deel/nr 82863/169

Woonplaats* Assen
Gemeente* Assen
Provincie* Drenthe

Kadastrale gemeente* Assen
Sectie* S
Kadastraal object*
Appartement aanduiding
Grondperceel 2096

Omschrijving**

Inleiding

De voormalige SYNAGOGE van de Israëlitische gemeenschap in Assen is gebouwd naar een ontwerp van de architect J. Smallenbroek en dateert volgens de informatie op een datumsteen in de voorgevel uit het jaar 5661 (= 1901). Het gebouw is de vervanger van de synagoge die in 5592 (= 1832) was gebouwd op dezelfde plaats en waarvan de stichtingssteen is ingemetseld in de huidige linker zijgevel. Synagoges werden gebouwd in zeer uiteenlopende stijlen, die soms met oriëntaalse of 'Moorse' invloeden waren vermengd. Deze in eclectische trant met neo-romaanse en neo-rennaissance motieven gebouwde synagoge verloor in de tweede wereldoorlog haar oorspronkelijke functie en werd na een ingrijpende inwendige verbouwing in 1947 onder de naam Bethelkerk in gebruik genomen door de Gereformeerde-Vrijgemaakte kerk. Vanaf 1980 wordt het gebouw gebruikt voor de diensten van de Christelijk-Gereformeerde en de Nederlands-Gereformeerde kerk.

Omschrijving

Het gebouw is van het type zaalkerk en is opgetrokken in schone baksteen en rode verblendsteen vanuit een rechthoekige plattegrond en wordt gedekt door een met geglazuurde Hollandse pannen belegd zadeldak. De gevels zijn voorzien van hoge rondboog vensters met geglazuurde onderdorpels, verblendstenen rondbogen met sluitsteen en niet oorspronkelijke kozijnen. De symmetrische tuitgevel heeft een uit twee geledingen bestaande onderbouw met geglazuurde lekdorpels en een bovenbouw met verspringende gevelvelden. De gevel is voorzien van een geleed middenrisaliet met geprononceerde entreepartij boven een stoepje van gele baksteen met hardstenen hoekblokken. De entree is samengesteld uit een zware, beslagen paneel-vleugel deur met stolpnaald en driepasbogen, een

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument



zware, gepleisterde omlijsting van geblokte pilasters met platte voluutkapiteeltjes met eierlijst, entablement met architraaf en fronton met sluitsteen in de geprofileerde rondboog. Aan weerszijden van de entree staat een smal rondboog zijlicht met glas-in-lood invulling. De gekoppelde, rechtgesloten vensters hiernaast hebben een zandstenen latei en geglazuurde lekdorpels met doorlopende afzaat. De hoge rondboogvensters hierboven staan hier recht boven. Het rondboog tweelichtsvenster boven de entree staat onder een overspanningsboog. De boogtrommel is ingevuld met baksteenmozaïek en een rond oeil de boeuf met Davidster. Het risaliet is aan de bovenkant uitgemetseld met twee rondbogen en voorzien van kroonlijsten, liggende klauwstukken en een vierkante, met uitkragende frontons gedekte bekroning. Ook de hoeklisenen zijn aan de bovenkant uitgemetseld. De schouders van de voorgevel dragen pinakels en zijn evenals de geveltop voorzien van geprofileerde deklijsten boven een verblendstenen gevelrand met klimmend boogfries. De vijf traveeën brede rechter zijgevel is geleed door lisenen en wordt beëindigd door een uitgemetselde gevellijst met keperfries en tandlijst. De gevel is blind op een niet uit de bouwtijd daterende rechtgesloten entree na. De achterste kopgevel heeft uitgemetselde gevelranden, een aanbouw met zadeldak en een in het midden geplaatst tweelicht als in de voorgevel. De linker zijgevel is voorzien van tussen lisenen geplaatste rondboog tweelichten als de middenvensters in de kopgevels en een gevelbeëindiging als de rechter zijgevel. In de voorste travee staat een rechtgesloten, beslagen paneeldeur onder een rondboog met zandstenen sluitsteen en mozaïek in de boogtrommel. In de achterste travee is bovendien een gevelsteen geplaatst met onder meer het jaartal 5592 (1832). Deze steen is afkomstig uit een gevel van de voorganger van deze synagoge.

Waardering

De voormalige synagoge is van architectuurhistorisch belang als een vrij gaaf (exterieur) en karakteristiek Joods godshuis en een laat voorbeeld van de laatste der 19e-eeuwse neo-stijlen. Het beeldbepalende gebouw heeft tevens cultuurhistorische waarde vanwege het belang voor de ontwikkeling van de synagogegebouw en de geschiedenis van de Joodse gemeenschap in Assen.

Hoofdcategorie

Religieuze gebouwen

Subcategorie

Kerk en kerkonderdeel

Functie

Synagoge

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument